

VERENIGING VRIENDEN VAN DE ISVW

Vriendenmagazine

JAARGANG 26 • NUMMER 1 • JUNI 2020

Peter Jurgens: "Een oord dat in al zijn vezels filosofische reflectie ademt is uniek en uiterst waardevol!"

VERENIGING
VRIENDEN

 ISVW.NL

1
2020

Van het bestuur

Wereld in verandering

Wie had in februari gedacht dat we als Vriendenvereniging maandenlang geen bijeenkomsten zouden kunnen organiseren? Maar ook: wie had toen gedacht dat we begin mei ons eerste online Filosofisch Café zouden houden? Een virtuele bijeenkomst van zeventig Vrienden die afgaande op alle reacties na afloop hoog werd gewaardeerd. Fred Ahsmann vertelde op boeiende wijze over een 'Wereld in verwarring'. Hij greep terug op twee eerdere grote wereldcrises, de val van het Romeinse Rijk en het einde van de twaalfde eeuw. Met prachtige illustraties liet hij zien hoe die hun weerslag hebben gekregen in de architectuur en de decoraties van de Sint Servaaskerk in Maastricht. Vanzelfsprekend zochten we ook naar parallellen met het huidige tijdsgewricht en kwamen we tot enkele filosofische reflecties daarop.

Het webinar was tevens een goede oefening in nieuwe vormen van communicatie. Die zullen we waarschijnlijk nog wel even moeten gebruiken. Op de ISVW worden zoals bekend tot 1 juni geen cursussen gegeven. Tot die tijd heeft de directie van de ISVW het landgoed gastvrij

opengesteld voor enkele tientallen dak- en thuislozen. Een zeer gewaardeerde geste richting de Amersfoortse samenleving. Naar iedereen hoopt kan met alle zorg voor voldoende fysieke afstand en bescherming het zomerprogramma wel doorgang vinden. Als Vrienden houden we er rekening mee dat we op z'n vroegst pas in juli fysieke evenementen kunnen organiseren. Maar ook wat betreft de Vriendendag en de ALV die we voor zondag 5 juli in gedachten hebben, zijn we voorlopig terughoudend. Wellicht tillen we die over de zomer heen. Eind mei kunnen we daar meer over zeggen.

Ondertussen verandert ook de wereld van ons bestuur ingrijpend. Op de ledenvergadering in januari hebben we afscheid genomen van Annemarie Sijens en Paul Troost als bestuursleden. Ook vanaf deze plek danken wij hen voor hun inzet! Paul nog eens extra vanwege de vele tijd die hij in het Vriendenmagazine heeft gestoken, ook weer in dit nummer. Hij is erin geslaagd ons ledenblad in woord, beeld en vorm te professionaliseren tot een magazine waar we trots op kunnen zijn. We zijn blij met hun opvolgers Fred Ahsmann (ja dezelfde als van het webinar) in de voorlopige rol van secretaris en Rity van der Avoort als algemeen bestuurslid. Binnenkort zijn nog meer nieuwe geluiden vanuit het bestuur te verwachten. Want van Stefan Steenkamp en ondergetekende lopen medio dit jaar de tweede en statutair laatste bestuurstermijn af. Van hun opvolgers gaat u horen!

Peter Jurgens, *voorzitter*

Redacteur en redactieraad gezocht

Voor het Vriendenmagazine zoekt het bestuur van de Vrienden een hoofd-/eindredacteur en redactieleden.

Het Vriendenmagazine verschijnt tweemaal per jaar en opereert onafhankelijk volgens het redactiestatuut en binnen de doelstelling van de Vereniging Vrienden ISVW. Het tijdschrift wil mensen met belangstelling voor publieksfilosofie verbinden en publiceert filosofisch en maatschappelijk betrokken verhalen, opvattingen en ervaringen. De redactie wordt gevormd door een hoofd-/eindredacteur en vier redactieleden, van wie één bestuurslid van de Vrienden. De redactie overlegt drie keer per jaar bij de ISVW in Leusden, ze ontvangen een reiskostenvergoeding.

Hoofd-/eindredacteur

Hij/zij stuurt de redactie aan, coördineert, benadert auteurs, redigeert de kopij en onderhoudt het contact met de vormgever. Vanzelfsprekend beheerst hij/zij de Nederlandse taal uitstekend.

Leden van de redactieraad

- Beheersen de Nederlandse taal uitstekend
- Kunnen schrijven en interviewen
- Vinden het leuk om in een team te werken
- Kunnen zelfstandig werken
- Zijn bereid om 3 keer per jaar naar het overleg in Leusden te komen.

Informatie: Rity van der Avoort vdavoort@dds.nl

Zes jaar Vriendenbestuur in zes vragen aan Peter Jurgens

Hoe voelt het om afscheid te nemen als voorzitter?

“In de eerste plaats ervaar ik enige weemoed, want het is iets wat ik met veel plezier heb gedaan. Deze rol vergt overigens best wat tijd en aandacht en is soms ook lastig. Daarom voel ik ook iets van opluchting. Op een ander niveau beleef ik het als heel natuurlijk. Ik vond het een eer om op deze wijze actief te mogen zijn binnen onze honderd jaar oude vereniging en de ISWW. Als je bedenkt hoeveel mensen daar al eerder hun steentje aan hebben bijgedragen! En zijn we niet allemaal rentmeesters die op een gegeven moment het stukje erfgoed waar we voor zorgen, weer doorgeven?”

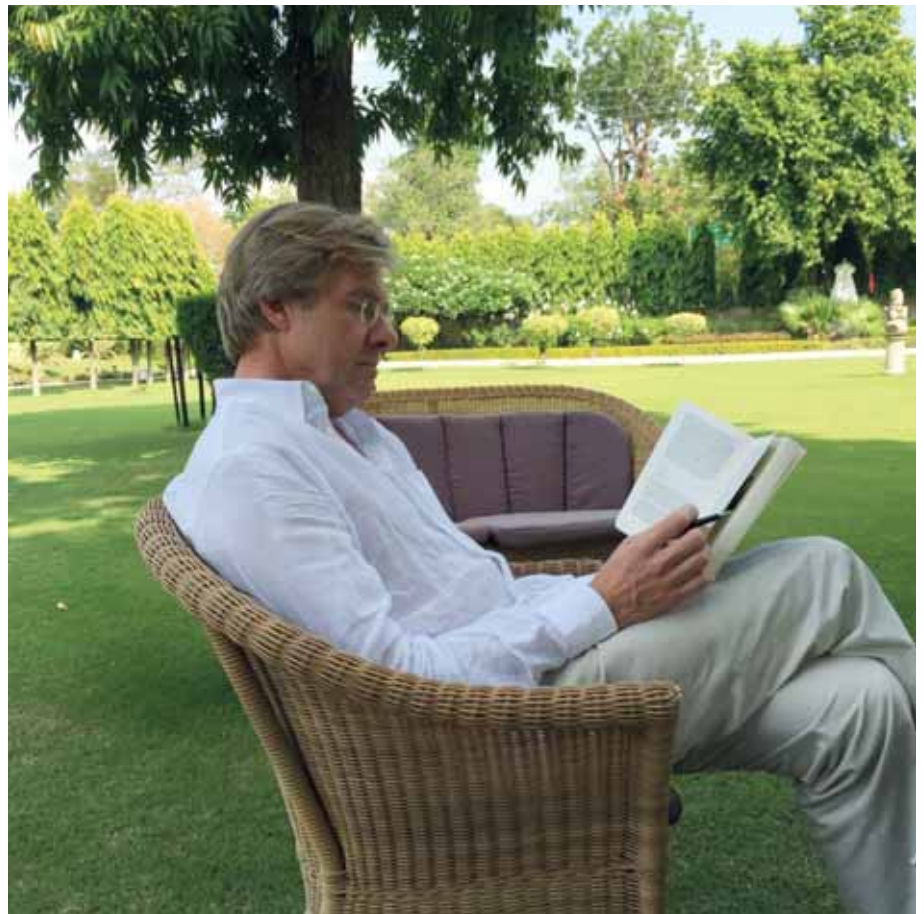
Wat had je zes jaar geleden voor ogen?

“Toen Stefan Steenkamp en ik zes jaar geleden in het bestuur kwamen, wilden we van de Vrienden een veel actievere vereniging maken. Samen met de drie toen zittende bestuursleden en de ISWW-directie hebben we vier eenvoudige prioriteiten voor de Vrienden geformuleerd: Meer activiteiten, Meer communicatie, Meer inkomsten voor de ISWW en Meer Vrienden.”

In hoeverre zijn die gerealiseerd?

“Laat ik ze kort nalopen. We zijn begonnen met Filosofische Cafés te organiseren. Dat zijn er nu zes of zeven per jaar en ze worden zeer gewaardeerd om hun inhoud en sfeer. Ook kwamen er de filosofische wandeling, het Kids-Café en de Vriendendag.”

“Wat betreft communicatie heeft het verenigingsblad met name dankzij Paul Troost een professionele metamorfose ondergaan. Op het huidige Vriendenmagazine ben ik echt trots. Ook hebben we nu een eigen website en zijn we actief op social media. Hoewel we op dat laatste gebied nog wel wat te winnen hebben.”

“Met het oog op de inkomsten was het wenselijk om de contributies voor het eerst in tien jaar te verhogen en de dure kortingsregeling te versoberen. Mede daardoor hebben we tweehonderd duizend euro aan de ISWW kunnen schenken voor uitbouw van het hotel. Die was nodig voor het voortbestaan van de ISWW in een subsidieloze wereld. Dankzij enkele zeer gewaardeerde legaten van Vrienden is het vermogen van de Vrienden in deze periode niettemin meer dan verdubbeld tot ruim een half miljoen euro.”

“Alleen aan de vierde prioriteit hebben we te weinig gedaan. Het Vriendental loopt al ruim twee decennia gestaag terug. Dat heeft waarschijnlijk deels te

maken met een brede maatschappelijke ontwikkeling. Mensen zijn minder geneigd om lid te zijn van politieke partijen, kerkgenootschappen, sportverenigingen en zo. We hebben een paar wervingsacties gehouden maar die leverden weinig op. Dit is echt een aandachtspunt de komende tijd.”

Hoe kijk je naar de Vrienden?

“Het is een vereniging met ontzettend veel boeiende mensen. Als je ziet hoe uiteenlopend de achtergronden zijn en wat het gemiddelde opleidings- en ontwikkelingsniveau is! Dat bleek bijvoorbeeld uit dat prachtige essay-boek ‘Markante Vrienden’, een initiatief van Ellie Teunissen. Van

harte hoop ik dat we de onderlinge band en contacten verder kunnen versterken.”

Wat betekent de ISVW voor je?

“Ik vind het een prachtig instituut, al vanaf het moment dat ik er in zes atheneum voor een werkweek kwam. De ligging, de sfeer, de gastvrijheid, de focus op reflectie, de boeiende cursussen, top allemaal. Het was ook inspirerend om vanuit de Vrienden intensief samen te werken met de directie bestaande uit Chantal Orth en Erno Eskens, het bestuur en andere medewerkers.”

“Maar als ik iets hoop dan is het dat de ISVW haar ideële vaandel hoog blijft houden. Het is begrijpelijk en ook nodig dat de ISVW zich commercieel ontwikkelt. Chantal doet dat echt fantastisch. Maar ik maak me nu wel eens zorgen om de balans. Wat we herhaaldelijk tegen het bestuur van de ISVW zeggen: commerciële conferentieoord is er genoeg, maar een oord dat in al zijn vezels filosofische reflectie ademt is uniek en uiterst waardevol!”

Tot slot, wat was een hoogtepunt?

“Dat waren er eigenlijk best veel. Het tweedaagse Eeuwfeest in 2016 behoort daar zeker toe. Bij mijn aantreden kreeg ik als opdracht-met-glimlach om ons filosofen aan het dansen te krijgen. Nou, met een swingende jaren-60 band was de dansvloer overvol! Maar ook denk ik met veel plezier terug aan de samenwerking in ons bestuur en een aantal boeiende en geanimeerde filosofische cafés. Of aan het Vriendenbos dat er dankzij de steun van honderd individuele leden is gekomen. En zeker ook aan alle medewerking die we kregen van de mensen van de ISVW: van Jos, Diana, Marthe, Florian, Peter Petersen, Peter Jansen en al die anderen. Ze staan altijd voor ons klaar en ik vond het echt een plezier om met hen samen te werken!”

Van het bestuur

Vrienden en ANBI

Zoals bekend heeft de fiscus in 2018 de ANBI-status van de Vrienden ingetrokken. Reden was dat we met onze schenkingen met name de nieuwbouw van de ISVW ondersteunden, een organisatie die de fiscus als commercieel aanmerkt. De ALV heeft het bestuur gevraagd zich in te spannen om deze status opnieuw te verkrijgen. Daarom is het afgelopen jaar verschillende malen intensief overleg gevoerd met de Belastingdienst. We werden daarbij geholpen door een ANBI-specialist van de belastingadviseurs van PwC. De conclusie is dat het goed mogelijk is om genoemde status te herwinnen. Belangrijkste voorwaarde is dat we onze schenkingen zuiver richten op de ideële en niet-kostendekkende activiteiten van de ISVW.

De ANBI-status is om verschillende redenen van groot belang voor de Vrienden en de ISVW. ANBI staat voor Algemeen Nut Beogende Instelling. Als de Vrienden een dergelijk predicaat hebben, versterkt dat ook het ideële karakter van de ISVW. We vinden het van belang dat de ISVW niet commerciëler wordt dan nodig is en een herkenbare ideële uitstraling houdt. Financieel gezien is het belang ook groot. Zonder ANBI-status zijn we als Vrienden niet langer aantrekkelijk voor grote legaten en donaties ten behoeve van de ISVW, omdat dan ongeveer veertig procent belasting moet worden betaald. De kans dat leden ons ook in de toekomst aanzienlijke bedragen zullen nalaten, wordt dan heel klein. Bovendien zullen we zonder nieuwe ANBI-status ons huidige aanzienlijke vermogen nooit en te nimmer aan de ISVW kunnen schenken zonder een groot deel aan de fiscus te moeten afdragen.

Om voor genoemde status weer in aanmerking te komen moeten onze schenkingen aan de ISVW uitsluitend zijn gericht op ideële activiteiten voor een breed publiek die niet-kostendekkend zijn. Dat zijn dus in eerste instantie de filosofisch-culturele cursussen van het publieksprogramma. Nieuwbouw van het hotel, die nodig was om de ISVW te doen overleven, valt daar dus niet onder. Ook moeten we als Vrienden zelf activiteiten zoals filosofische cafés blijven organiseren. Bovendien helpt het als we met enige regelmaat ook steun geven aan een of enkele andere filosofisch-culturele organisaties vergelijkbaar met de ISVW. In de communicatie moeten we ons als zelfstandige vereniging neerzetten waarbij we de naam Vrienden van de ISVW kunnen behouden.

In de afgelopen twee ledenvergaderingen en tijdens het Filosofisch Café in februari hebben we een en ander uitgebreid besproken. Bovenstaande lijn wordt breed gedragen met als kanttekening dat de band met de ISVW stevig als altijd blijft en dat zorgvuldigheid vooropstaat. Het bestuur kan zich daar helemaal in vinden. Op de eerstvolgende ALV – afhankelijk van de omstandigheden vlak voor of na de zomer - zullen we met een uitgewerkt voorstel komen.

Het Vriendenbestuur

Het lange socratische gesprek

Door Sandra Aerts en Ine te Rietstap

Sinds 1995 biedt de ISVW de mogelijkheid deel te nemen aan een vijfdaags socratisch gesprek. De cursus is bedoeld voor iedereen die aan den lijve wil ondervinden waar een rationeel filosofisch onderzoek toe kan leiden en zich wil oefenen in socratische deugden.

Het socratische gesprek is een beproefde methode om je eigen ervaring te onderzoeken en scherpe filosofie te bedrijven. In een groep van vijf tot elf deelnemers probeer je samen een antwoord te vinden op een gezamenlijk gekozen uitgangsvraag. Je gebruikt daarbij een ervaring van een van de deelnemers die verband houdt met die vraag. Die ervaring, een concrete gebeurtenis, is het onderzoeksmateriaal. In het socratische gesprek wordt dus over werkelijke dingen gesproken en dat is de kracht ervan: het onderzoek kan zich snel verdiepen zonder in abstracties te verzanden.

Unieke oefening

De meeste socratische gesprekken duren een paar uur. Zonder meer nuttig, maar neem je kans om eens langer over een kwestie te filosoferen. Filosoferen is traag denken. Vijfdaagse gesprekken vinden enkel nog bij de ISVW plaats, en in Duitsland bij de Gesellschaft für Sokratisches Philosophieren. Ben je trainer of consultant, begeleid of onderwijs je groepen? Met behulp van de socratische vaardigheden is het mogelijk om meer diepgang in gesprekken te brengen. In de avondsessies is er ruimte voor verkorte werkvormen die je meteen kan implementeren.

Kritisch denken

Het lange socratisch gesprek is een intensieve, soms confronterende oefening in kritisch denken, goed luisteren, vragen stellen, argumenteren, inleven, geduld betrachten en je gedachten precies formuleren. In confrontatie met je eigen denken en het denken van anderen kom je als deelnemer (onbewuste) aannames

Het socratisch gesprek is een intensieve oefening in kritisch denken

op het spoor. Dat vraagt een kritische houding en de bereidheid om elke bewering en elk argument in het concrete voorbeeld aantoonbaar te maken. Een kritische houding kun je trainen en ontwikkelen en het langere gesprek is daar de ideale vorm voor, omdat je tijd hebt om te oefenen, te reflecteren en vragen te stellen aan de begeleiding. Gaandeweg kun je steeds meer vaardigheden in een volgend deel van het gesprek toepassen. Een lang socratisch gesprek is, naast een filosofisch onderzoek, dus ook een leerproces.

Werkwijze

Overdag werk je doorgaans in twee groepen die elk een eigen uitgangsvraag kiezen, 's avonds zijn er gezamenlijke sessies. Je krijgt een vrije middag om achtergrondteksten te lezen en aansluitend, op woensdagavond, kun je daarover vragen stellen. Twee avonden wordt er gewerkt met verkorte vormen van de socratische

methode die in organisaties en werksituaties goed toepasbaar zijn.

Sandra Aerts en Ine te Rietstap begeleiden deze vijfdaagse aan de ISVW. Ze zijn, naast socratisch gespreksleider, ook ervaren docenten. Sandra werkt als neerlandica en filosoof in het taalonderwijs en begeleidt sinds 2005 het filocafé te Antwerpen. Ine is regisseur en theatermaker en doceert elementair spel op de acteursopleiding van de HKU.

Informatie

Sandra Aerts
en Ine te Rietstap
Maandag 3 augustus t/m vrijdag 7 augustus 2020
Meer informatie & aanmelden:
<https://isvw.nl/activiteit/socratisch-gesprek-2020/>

Nieuwe bestuursleden

Prachtige erfenis

Door Fred Ahsmann

Ik ben Fred Ahsmann en 63 jaar oud. Samen met mijn partner Els heb ik vier kinderen die inmiddels hun weg in het leven gevonden hebben. In 1983 ben ik afgestudeerd als kunsthistoricus met als specialisatie mediëvistiek. Tijdens deze studie werd mijn interesse gewekt door de ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie. Dat heeft uiteindelijk geleid tot een studie informatica, die ik in 2002 afrondde aan Middlesex University in Londen. Het overgrote deel van mijn loopbaan ben ik werkzaam geweest in de ICT. Sinds zes jaar ben ik zelfstandig adviseur en als zodanig al enige tijd betrokken bij het Universitair Medisch Centrum Groningen.

Naast mijn ICT-werk heb ik een wetenschappelijke kunsthistorische studie ver-

richt naar de 12e-eeuwse koorinrichting van de St. Servaasbasiliek in Maastricht. Dit mondde uit in het omvangrijke boek 'Order and Confusion'. Hiervoor heb ik me intensief beziggehouden met middeleeuwse filosofie. Bij de vormgeving en inrichting van deze kerk blijkt met name het gedachtegoed van Augustinus een belangrijke rol te hebben gespeeld, evenals de 12de-eeuwse ideeën over de ideale wereldordering en de visie op het einde van de heilsgeschiedenis. Kerkgebouw en inrichting laten op een prachtige wijze zien hoe filosofie (theologie), architectuur, beeldende kunst en hagiografie in een groot Gesamtkunstwerk samen kunnen komen.

Filosofie heeft mij vanaf mijn jonge jaren gefascineerd. Bij de ISWW heb ik diverse cursussen, waaronder de muzikeweken, met veel plezier gevolgd. De idealen

waarmee ISWW ooit is opgericht hebben mij altijd aangesproken. Als bestuurslid, voorlopig in de functie van secretaris a.i., vind ik het van belang om de prachtige erfenis van meer dan 100 jaar goed te beheren. Continuïteit is hierbij het sleutelwoord. Maar daarnaast zullen we als Vriendenvereniging ons moeten aanpassen aan de veranderende omstandigheden. We zullen de komende tijd moeten werken aan een gewijzigde organisatievorm. Daar wil ik graag mijn steentje aan bijdragen.

Een generalist die van denken houdt

Door Rity van der Avoort

De ISWW, zowel het gebouw als de activiteiten en cursussen die er plaatsvinden, had altijd al een warme plek in mijn hart. Als kersvers bestuurslid kijk ik met belangstellende ogen rond en onderzoek ik momenteel mijn bijdrage voor de komende tijd. Fijn om onderdeel van zo'n vriendenkring te mogen zijn!

Wat ik kom bijdragen? vraagt u zich misschien af. Tja, in elk geval mijn energieke en positieve instelling. Verder heb ik een gezond gevoel voor humor en hou van schrijven, dingen voor elkaar krijgen en niet te lang vergaderen. Mijn motto is altijd geweest: mensen met plezier aan het leren krijgen. U begrijpt het al, hier spreekt een leraar. Het grootste deel van de tijd werkte ik echter niet in die rol, maar meer in die van organisatieadviseur, projectleider, trainer, ondernemer en executive co-

ach in uiteenlopende opdrachten voor het bedrijfsleven en mbo-colleges. Daar heb ik zelf dan weer veel van geleerd trouwens.

Tijdens een van de vele zomerweken van de ISWW heb ik als 'markante vriend' (zie 'Markante Vrienden', ISWW-uitgevers, 2016 p. 146) mijn hart opgehaald en mijn hoofd gevuld. Wat een fantastische, deskundige leraren heb ik ontmoet en hoe fijn is dan de accommodatie en de mensen die er werken in de keuken en in het gebouw. Die combinatie van een ideale doelstelling, kwaliteit en tevens zakelijke hotelaccommodatie & programmering blijft een spannende en uitdagende mix van twee werelden. Ik vind het een eer om daar de komende tijd als bestuurder een steentje aan bij te dragen.

Ik woon, samen met Erwin, in Amersfoort-Kattenbroek in een ruïnewoning, een huis dat het snoepje van de wijk is, mag ik wel zeggen. Tot slot verbouw ik mijn eigen groenten, beheer een mini-bieb en rijd ik op een Ducati Monster S2R 1000. Ik kijk er naar uit om u te ontmoeten!

Wilt u meer over me weten? Kijk dan eens op www.profcoaches.nl

Het ISWW Vriendenjaar 2019 in 12 memorabele punten

Als Vrienden kunnen we terugkijken op een goed jaar met geslaagde ledenactiviteiten en een aantal positieve ontwikkelingen. In dit compacte jaarverslag beperken we ons tot de vier thema's uit ons jaarprogramma, aangevuld met enkele zaken die het bestuur en de samenwerking met de ISWW betreffen.

Vriendenactiviteiten

1. We organiseerden in 2019 zes Filosofische Cafés. Het jaarthema 'Botsende Waarden' werd ingeluid met een Café met zeepkistoptredens van Vrienden. Andere Cafés hadden vermaarde inleiders als Steven de Waal (communicatierevolutie in politieke besluitvorming), Dick Kleinlugtenbelt (levenskunst), Paul Wouters (geloofwaardigheid in tijden van fake news) Babah Tarawally (compassie als overbrugging) en Klaas van Egmond (moreel kompas bij polarisatie). De Cafés trokken gemiddeld vijftig tot zestig deelnemers.
2. Gelijktijdig met elk Filosofisch Café verzorgde Brenda Raa het Kids-Café.
3. De jaarlijkse Vriendendag in juni begon met een algemene ledenvergadering. Voor het middagprogramma waren de Vrienden uitgenodigd om ook zelf activiteiten te organiseren. Dit resulteerde in een aantal workshops met onderwerpen uiteenlopend van de vormenleer van Goethe tot het vertalen van Bergson. Muzikale omlijsting was er van het tango-trio Encanta. Onder leiding van een boomdeskundige maakten we een wandeling door het Vriendenbos. Alle ruim honderd door individuele Vrienden geschonken bomen en struiken waren dit jaar voor het eerst in volle bloei gekomen. De Vriendendag werd afgesloten met een afscheidswerkshop over dierenrechten door Erno Eskens, de vertrekkende programmadirecteur. We hebben hem van harte bedankt voor alles wat hij voor de Vrienden heeft betekend.
4. De filosofische wandeling vond dit jaar plaats in Utrecht. Marthe van

Kerkwijk en Florian Jacobs van de ISWW en Paul Ziche van de Universiteit Utrecht leidden ons langs grachten, door straten en over pleinen en wezen ons op panden waar ooit befaamde filosofen hebben gewoond en gewerkt.

5. Samen met Marthe en Florian is ook gewerkt aan het Kitty van der Vliet Diversity Event dat in de herfst 2020 is gepland.
6. Een project om filosofie-enthousiaste twintigers aan de ISWW te binden is, gelet op de verschillende prioriteiten, even in de koelkast gezet.

Inkomsten en schenkingen

7. De in 2018 veranderde voorwaarden voor de Gold Card pakten ook dit jaar goed uit op het aantal GC-houders. Ruim veertig Vrienden hebben op deze wijze met korting van ISWW-cursussen kunnen genieten.
8. Zoals bekend is de ANBI-status van de Vrienden in 2018 ingetrokken. Het afgelopen jaar hebben we in lijn met het verzoek van de ALV onderzocht onder welke voorwaarden we deze status weer kunnen terugkrijgen. Met de Belastingdienst is met ondersteuning van een ANBI-specialist van PwC herhaaldelijk en goed overleg gevoerd. Dat leidde tot een positief perspectief.
9. In afwachting van een hernieuwde ANBI-status hebben we dit jaar geen schenkingen gedaan omdat zonder deze status schenkbelasting moet worden betaald. Anticiperend op de nieuwe criteria waarbij we alleen activiteiten en projecten financieel mogen steunen die ideëel van aard en niet-kostendekkend zijn en gericht zijn op een breed publiek, moesten

we een aanvraag van de ISWW voor ondersteuning van een nieuwe website helaas afwijzen.

Vriendenwerving

10. Het actief benaderen van cursisten en geïnteresseerden leidde tot een bescheiden aanwas van nieuwe leden. Helaas lag het aantal opzeggingen (overlijden, ouderdom, problemen met vervoer) hoger, waardoor het totale aantal leden per 1 januari 2020 730 bedroeg. Het bestuur wil in 2020 sterker inzetten op de groei van het aantal nieuwe leden en zal zich ook beraden over hoe de ruim twee decennia durende terugloop kan worden gekeerd.

Communicatie

11. Het Vriendenmagazine kwam in 2019 twee keer uit. Vrienden ontvangen het magazine als bijlage van een e-mail. Daarnaast is er een papieren oplage van 250 exemplaren, die cursisten en bezoekers op een Open Dag mee kunnen nemen.
12. Als Vrienden hebben we dit jaar een eigen website in gebruik genomen waardoor we als vereniging ook zelfstandig beter vindbaar en herkenbaar zijn. Bovendien zijn we een Vrienden Community gestart.

Bestuur en samenwerking met de ISWW

Het Vriendenbestuur kwam het afgelopen jaar zeven keer bijeen en had met grote regelmaat onderling contact via mail, app en telefoon.

Met ISWW-directeur Chantal Orth en Marthe van Kerkwijk en Florian Jacobs van het cursusinstituut en de uitgeverij van de ISWW hadden we regelmatig overleg over operationele zaken en over lange-termijnontwikkelingen.

Op het Filosofische Café in januari namen we afscheid van Anke van Kampen, onze vertegenwoordigster in het bestuur van de ISWW. We verwelkomden toen Stef Rietbergen als haar opvolger.

In mei was er een gezamenlijke bijeenkomst van het ISWW-bestuur en het Vriendenbestuur. Deze was bedoeld om te delen wat er over en weer leeft en voor nieuwe bestuursleden om elkaar te leren kennen. Van de kant van de Vrienden hebben we nadrukkelijk aangedrongen op invulling van de plek die is opgevalen na het vertrek van Erno Eskens als programmadirecteur en op een minimaal gelijkblijvende omvang van de personele bezetting van het cursusinstituut.

Begin van het jaar heeft onze penningmeester Rob Nagtegaal te kennen gegeven zijn functie te willen neerleggen. In de acht maanden dat hij in het bestuur zat, bleek hem dat de ISWW minder ideëel in denken en doen is dan voor hem motiverend is. Bestuurslid Gerard Geerlings heeft zijn rol van penningmeester overgenomen. Eind 2019 was de bestuurssamenstelling daarmee als volgt:

Peter Jurgens - voorzitter (sinds 2014)
Annemarie Sijens - secretaris (sinds 2018)
Gerard Geerlings - penningmeester (sinds 2018)
Stefan Steenkamp - lid (sinds 2014)
Paul Troost - lid (sinds 2016).

Op de ALV van 19 januari 2020 is Fred Ahsmann als secretaris benoemd. Hij volgt Annemarie op die vanwege veranderde persoonlijke prioriteiten het bestuur helaas heeft verlaten. Rity van der Avoort heeft de plaats van Paul ingenomen. Zijn eerste bestuurstermijn liep ten einde en vanwege leeftijds-redenen ambieerde hij tot onze spijt geen tweede termijn. We zeggen hen beiden nogmaals hartelijk dank voor hun inzet en bijdrage aan het bestuur en onze vereniging.

Namens het Vriendenbestuur,

Fred Ahsmann, secretaris

De VFP: filosofie in de praktijk

De Vereniging voor Filosofische Praktijk (VFP) voelt zich al jarenlang thuis bij de Internationale School voor Wijsbegeerte. Hier wordt immers gefilosofeerd! Daartoe werd in 1989 ook de VFP, naast de ISWW, door een groep jonge filosofen opgericht. Dit betrof vooral de toen opkomende praktijk van filosofische consultants. Tegenwoordig is de vereniging niet alleen een trefpunt voor academisch geschoolde filosofen, maar ook voor mensen met een andere achtergrond. Filosofische begeleidingskunde vormt nog steeds de aantrekkingskracht en de leidraad voor de verschillende activiteiten.

De vereniging omvat tegenwoordig secties voor socratisch gespreksleiders, filosofische consultants, organisatiefilosofen, kinderfilosofen en existentialisten. Leden van die groepen werken gericht aan de professionalisering van hun vakgebied. Daarnaast worden bijeenkomsten georganiseerd voor zowel leden als niet-leden, waarbij het filosoferen aanhaakt op een actueel maatschappelijk onderwerp. De vereniging is bovenal een ontmoetingsplaats voor mensen met een hang naar filosofie als verdieping van hun denken en als motivatiebron voor hun handelen.

Socratische Landdag

In de zomer houden we de jaarlijkse Socratische Landdag. Hier kunnen socratische gespreksleiders workshops aanbieden en kunnen ze experimenteren met uiteenlopende gespreksvormen. Het is elk jaar weer een succes, maar of het in juni 2020 op de gebruikelijke manier kan doorgaan is, gezien de corona-omstandigheden, allerminst zeker.

Ondertussen gaan de ontwikkelingen door. Op 12 oktober 2019 zag een nieuwe werkgroep binnen de VFP het licht: het Netwerk Existentiële Filosofie (NEF). Het Netwerk is bedoeld voor praktijkfilosofen, counselors en coaches en voor al wie zich aangetrokken voelt tot het werken met vragen rond existentiële beperkingen en uitdagingen. Het leven geeft te denken.

Het loont om VFP-lid te zijn. VFP-leden blijven op de hoogte van alle activiteiten via de website en een tweemaandelijks nieuwsbrief. Ze krijgen korting op verschillende van deze activiteiten en verder kun je lid worden van een LinkedIn-groep waar leden activiteiten en publicaties kunnen aankondigen. Een bruisende vereniging kan niet zonder de actieve inbreng van de leden. Met andere woorden: welkom bij de VFP!

Websites: www.verenigingfilosofischepraktijk.nl en LinkedIn-groep Vereniging voor Filosofische Praktijk <https://www.linkedin.com/groups/2316393/>

filosofische cafés

Waarheid in tijden van alternatieve feiten: wat is nog waar?

Door Leo Bras

De waarheid kennen we niet, schrijft Marjan Slob op haar website. Toch is volgens haar een gedeeld idee van waarheid nodig om je rol als burger naar behoren te vervullen. Hoe valt dat te verzoenen? Over die vraag verzorgde Marjan Slob - essayist, filosoof en auteur van het met de Socrates Wisselbeker bekroonde boek 'Hersenbeest' (2017) - op zondag 19 januari een lezing in het Filosofisch café van de Vrienden. Ze besloot daarmee tegelijk de open dag van de ISVW. Een uiterst actuele vraag. De Van Eedenzaal was dan ook bomvol.

Op het scherm verschenen twee foto's, een van de inauguratie van president Barack Obama in 2009 en een van die van Donald Trump in 2017. Het plein voor het Capitool was bij de inauguratie van Obama overvol, tijdens de installatie van Trump oogde het plein aanmerkelijk leger. De foto's leken het ultieme bewijs dat Trump de belangstelling voor zijn aantreden schromelijk had overdreven. Maar is dat wel zo? Volgens Marjan Slob zijn er diverse argumenten aan te voeren om de bewijskracht van de foto's te betwisten. De foto's kunnen bijvoorbeeld bewerkt zijn of ter gelegenheid van een andere festiviteit gemaakt zijn. Het gaf mij een onbehagelijk gevoel: wat kan je nog ver-

trouwen als beelden gemanipuleerd zijn, informatie nep is en machthebbers halve waarheden spreken?

Vervolgens projecteerde Slob een enorme olifant. Kleine mannetjes staan dicht bij het grote dier en onderzoeken een detail zonder het geheel te overzien. Hoewel wetenschappers waarheidsgetrouw behoren te rapporteren, zijn hun onderzoeksresultaten dikwijls ontleend aan een detailonderzoek dat ze niet zonder meer op het geheel kunnen projecteren.

Politiek en wetenschap

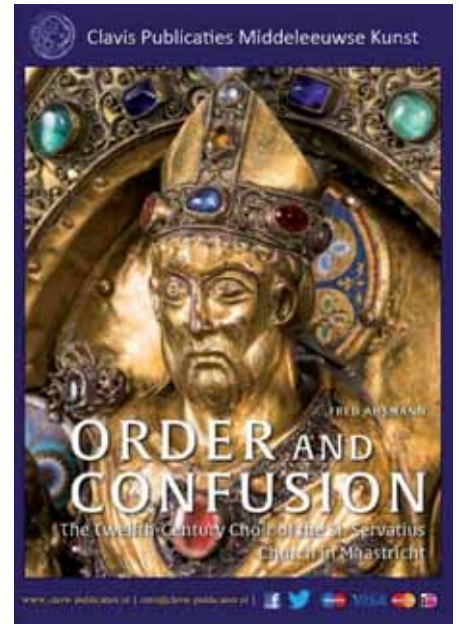
Waardeoriëntaties in de wetenschap verschillen van die in de politiek. In de wetenschap zijn waarheid, neutraliteit en vooruitgang kernwaarden, in de politiek zijn dat macht, partijdigheid, verandering en overtuiging. Politici hebben de neiging wetenschappelijke onderzoeksresultaten vanuit hun eigen waardeoriëntatie te interpreteren en ze te gebruiken wat ze van pas komt.

Met een quote die haar na aan het hart ligt, sloot Marjan haar lezing af: *There are many ways the world is and every true description captures one of them.*

(Uit: 'Ways of world making' van Nelson Goodman (1978))

Filosofisch Cafés in tijden van verwarring

Een mooi idee van het Vriendenbestuur om de fysieke filosofische cafés te vervangen door webinars. Op 3 mei verzorgde Fred Ahsmann een anderhalf uur durende presentatie gebaseerd op zijn boek 'Order and confusion'. Hij behandelde de verwarring in eerdere eeuwen in Europa en koppelde die aan de chaos die de coronacrisis nu veroorzaakt. Zijn lezing én zijn prachtige boek werden daardoor actueel. Ongeveer 50 Vrienden volgden zijn lezing die via Zoom werd gepresenteerd.

Freds webinar is binnenkort via de website van de Vrienden terug te zien.

Het succes van het eerste webinar smaakt naar meer. Op zondag 24 mei verzorgde auteur en Stoïcijnse consulent Dennis de Gruijter een voordracht over 'Stoïcisme voor magere en vette jaren'. Hij besprak de mogelijkheid van een hedendaagse Stoïcijnse levensfilosofie. Net als in het eerste webinar kregen de kijkers de mogelijkheid om te chatten.

Trump mocht de Koerden laten vallen

Door Stefan Steenkamp

Het moment en de manier waarop verrasten velen van ons, maar de daad zelf niet. Vanaf het moment dat hij zich verkiesbaar stelde, was al duidelijk dat hij als president van de VS op geen enkele manier met zijn voorgangers te vergelijken zou zijn. Met de plotselinge terugtocht van zijn troepen uit Noord-Syrië liet Donald Trump zien dat hij er niet voor terugdeinst zijn vrienden een dolk in de rug te steken, zelfs nadat die vrienden voor hem het vuile werk hadden opgeknapt. Maar Trump mocht de Koerden laten vallen.

Een grovere daad van onbetrouwbaarheid was op het mondiale toneel in jaren nog niet vertoond, zo voelde het vooral bij de Koerden die van trouwe bondgenoten ineens machteloze slachtoffers werden. Van de ene op het andere moment stonden ze bloot aan de wraak van Turkije, de IS en het Vrije Syrische Leger die allemaal hun eigen redenen hebben om dat trotse Koerdische volk, dat in de strijd tegen IS meer dan 11.000 mensen verloor, een kopje kleiner te maken. Overal werd daarom met ontzetting gereageerd op deze brutaliteit en trouweloosheid. Wat tot verontrusting zou moeten leiden, is dat Trump volgens de regels van het mondiale natuurlijke recht volledig in zijn recht staat. Voor zijn verraad heeft hij geen enkele verdediging nodig.

Mondiaal natuurlijke recht

Mondiaal natuurlijk recht verwijst naar een begrip dat filosofen al eeuwen gebruiken om aan te geven uit welke situatie mensen zijn gekomen en in welke rechtstoestand ze nu verkeren. Die natuurtoestand houdt in dat we onszelf en onze belangen tegen bedreigingen van anderen en de natuur kunnen verdedigen. Alle benodigde middelen mogen we

gebruiken. De natuurtoestand kent geen afspraken en de enige toetsing, waarvoor we ons zelfs niet hoeven te verantwoorden, is dat ons belang bedreigd wordt. Bescherming is ons natuurlijke recht.

De contractfilosofen uit de 17^e eeuw - Hobbes, Locke, Spinoza en Rousseau - hebben een totaal andere zienswijze hoe burgers zich tot elkaar en tot de staat moeten verhouden. Kort samengevat komt het erop neer dat we een deel van onze natuurlijke rechten overdragen aan staatsrechtelijke instituties die in ruil daarvoor zorgen voor vrede en veiligheid en ons verdedigen tegen bedreigingen van buiten. We laten ons dan door onze rede leiden, doen wat de hoogste autoriteit opdraagt en maken ons de logica van de instituties eigen.

Intuïtie

Binnen de internationale verhoudingen is de natuurlijke toestand blijven bestaan. Afspraken op wereldniveau zijn moeilijk te maken. Het idee om ook met anderen op deze planeet in vrede te leven, vreemdt ons kennelijk te veel van onze intuïtie om onze nationale autonomie op te geven.

Het is naar mijn idee deze intuïtie die Trumps presidentschap kenmerkt. "Make

America great again" is ondubbelzinnig een oproep aan zijn electoraat om zich van de wereld buiten de VS niet te veel aan te trekken. De VS heeft al genoeg gedaan om die wereld te redden en heeft daar te weinig voor teruggekregen. De mens keert nu weer terug naar zijn natuurlijke toestand, alles is weer toegestaan en morele waarden als betrouwbaarheid en loyaliteit hebben hun geldigheid verloren. In zijn 'Tractatus Politicus' verwoordt Spinoza dat zo: 'Dus als een statelijke samenleving zich beklagt dat hij bedrogen is, dan kan dat geen veroordeling zijn van (het gebrek aan) de goede trouw van de bondgenoten, maar alleen van zijn eigen dwaasheid, want het vertrouwde zijn eigen welzijn toe aan een andere staat, die zijn eigen baas was en voor wie het welzijn van zijn eigen samenleving de hoogste wet is.'

Opnieuw de 'natuurtoestand'

Wie zich verdiept in het spel dat de VS nu al decennialang op het wereldtoneel speelt, zal door de houding van Trump niet verrast zijn. De VS heeft als permanent lid van de Veiligheidsraad - net als Frankrijk, Engeland, Rusland en China - het recht over een resolutie zijn veto uit te spreken, zodat het voorstel verworpen wordt. Daarvoor hoeft de VS zich niet te verantwoorden. Regelmatig maakt de VS van dat recht gebruik, net als de andere permanente leden. De VS erkent ook het Internationaal Strafhof niet en weigert mee te werken met aanklachten van het Hof. De regering-Trump dreigt zelfs met militaire acties als zijn soldaten wegens oorlogsmisdaden berecht dreigen te worden. Trump kiest onomwonden voor de natuurtoestand en er is geen (internationale) wet die hem dat verbiedt.

Stefan Steenkamp is student filosofie. Deze tekst is een verkorte versie van een essay dat hij voor zijn studie schreef.

DE VERTRAAGDE TIJD

De Vertraagde Tijd Peter Jansen

De Vertraagde Tijd is een Amersfoorts antiquariaat dat gespecialiseerd is in filosofie, literatuur en Rusland. De boekhandel heeft een algemene voorraad met boeken op het gebied van geschiedenis, psychologie, wetenschap, esoterie en theologie.

U kent De Vertraagde Tijd. Als 'mobiele' boekhandelaar is Peter Jansen te vinden op de betere boekenmarkten, bij filosofische evenementen en vooral bij de ISVV.

Sinds kort kent De Vertraagde Tijd ook een uitgeverij. De eerste uitgave 'Pareltjes' is inmiddels à € 7,50 te bestellen. De tweede is in de planning.

Op zoek naar een nieuw boek of een mooi 2e handsboek? Bestel online <http://vertraagdetijdboeken.nl> en na de coronacrisis weer gewoon op locatie.

Op de hoogte blijven van het aanbod van De Vertraagde Tijd? Abonneer u op de tweemaandelijksse attenderingslijst pjotr.jansen@planet.nl of 06 83600236.

Getransformeerd realisme als bezinning

Door Chrisje Ronde

De filosoof Cornelis Verhoeven, een Brabander met wie ik verwantschap voel, ligt aan de basis van mijn denken. In zijn boek 'Inleiding tot de verwondering' noemt hij de verwondering het begin van elke wijsgerige bezinning.

Ik moest aan dat begrip denken toen ik mijn schilderij *Verwondering* in de lounge van de ISWW mocht exposeren. Het plan ontstond toen ik hoorde dat Ulrike Guérot - politicoloog, filosoof en directeur van de European Democracy Lab (EDL) - door de ISWW voor de 8e Frederik van Eedenlezing was uitgenodigd. Al eerder had ik met haar contact naar aanleiding van het spraakmakende tv-programma *Tegenlicht* waarin ze voor een Europese republiek pleitte. Ik attendeerde haar per e-mail op mijn werk en ze reageerde enthousiast. Een afbeelding van de *Verwondering* hangt sindsdien boven haar bureau in Berlijn. Het schilderij inspireert haar in haar zoektocht naar een hoofddeksel dat symbool moet staan voor een nieuw Europa, bijvoorbeeld een Gallische helm of een Frygische muts zoals Marianne van Frankrijk die draagt.

Bezinning

Getransformeerd realisme is een term die mijn werk het beste typeert. Figuratief werk met abstracte overwegingen waardoor een eigen stijl is ontstaan. Onbewust blijft mijn katholieke achtergrond een rol spelen. De vrouw die op de *Verwondering* een kap als teken van bezinning draagt, getuigt daarvan. Al mijn geschilderde vrouwen doen denken aan Maria-figuren uit het christendom, misschien wat strenger en kritischer. Op de *Verwondering* houdt de vrouw grassprietjes in haar hand die naar de wonderen der natuur verwijzen, en naar de natuur van de mens, naar onze inner-

lijke rust die diep verborgen zit. Wij komen allemaal uit de baarmoeder en dat is onze kloosterruimte, de gemoedsrust waarnaar we zoeken en die we door meditatie kunnen bereiken. Misschien komen we die sfeer van dat baarmoedergevoel, waar ook de filosoof Peter Sloterdijk over schrijft, weer tegen in het sterven. Dat zou een wonder zijn!

Gezichten & de Ander

In mijn schilderen zoek ik vaak naar hoofdbedekkingen die symbool staan voor bescherming en inkeer. In *Verwondering* is dat te zien. Ook in andere schilderijen zoek ik steeds naar een soort hoofdkappen en mythologische figuren. Verder zijn gezichten belangrijk en verwijzingen naar de filosofie van Emmanuel Levinas: de *Ander* ontmoeten. Naast de werkelijkheid kan dat ook in het gelaat op een schilderij. Sprekende stilte.

Informatie

www.chrisjevanderheydenronde.nl

Leren van onze geschiedenis

De Vrienden organiseren samen met de ISWV op 17 en 18 oktober 2020 het 'Kitty van der Vliet Diversity Event'. Dit evenement wordt gefinancierd uit de nalatenschap van een goede Vriendin, Kitty van der Vliet. Hoogtepunt van het Event is de lezing 'Leren van onze geschiedenis' van Susan Neiman. Het worden twee dagen met workshops over geschiedenis, diversiteit en inclusiviteit. De auteurs van de vijf genomineerde essays over 'Leren van de geschiedenis' lichten hun werk toe.

De voordracht van de Amerikaanse filosoof Susan Neiman gaat over een actueel en gevoelig vraagstuk: hoe moeten we omgaan met de donkere bladzijden uit onze geschiedenis? Volgens Neiman, die al lange tijd in Berlijn woont en werkt, kunnen we iets leren van de manier waarop Duitsland zijn naziverleden heeft verwerkt en hun ervaring gebruiken om naar ons slavernijverleden te kijken. Behalve Susan Neiman zijn sprekers uit binnen- en buitenland uitgenodigd om over dit onderwerp van gedachten te wisselen.

Wie was Kitty van der Vliet?

Kitty van der Vliet was een betrokken Vriendin van de ISWV en bijzonder geïnteresseerd in de filosofie. Ze volgde regelmatig cursussen bij de ISWV. Haar belang-

stelling ging vooral uit naar de filosofie van René Gude en het werk van vrouwelijke filosofen als Marthe Nussbaum en Susan Neiman. De ISWV beschouwde ze als een warm bad. "Ik leer hier andere visies kennen en begrijpen", zegt Kitty in een interview met Arnon Grunberg (Trouw, 2011). "Die visies kom je weer tegen in bijvoorbeeld politiek en kunst; zo ga je verbanden leggen."

Op 26 maart 2018 overleed ze op 68-jarige leeftijd. Uit haar nalatenschap is het mogelijk om jaarlijks het 'Kitty van der Vliet Diversity Event' te organiseren. Het thema sluit aan bij haar belangstelling.

Informatie & inschrijven

<https://iswv.nl/shop/diversity-event-2020>

Diversity Essaywedstrijd 'Leren van de geschiedenis'

Kunnen we leren van onze geschiedenis? Kan een goede verwerking van zwarte bladzijden uit de geschiedenis ons behoeden voor valkuilen in de toekomst? Volgens filosoof Susan Neiman is het verwerken van een duister verleden nooit voltooid. Het is daarom zaak om nieuwe generaties attent te maken op het kwaad dat onderdeel is van hun geschiedenis, of dat nu de Holocaust of ons koloniale verleden is.

Heb jij een goed verhaal waar we iets van kunnen leren, of heb je een goed idee over hoe we in de toekomst de fouten uit ons verleden kunnen voorkomen? En ben je niet ouder dan 40 jaar? Doe dan mee aan de Diversity Essaywedstrijd en maak kans op de hoofdprijs van € 2.500,-. De vijf beste essays verschijnen in een bundel bij ISWV Uitgevers.

Wat moet je doen?

Schrijf een essay van maximaal 2500 woorden over het thema 'Leren van onze geschiedenis'. Stuur je essay uiterlijk 15 juni naar info@iswv.nl onder vermelding van 'Diversity Essaywedstrijd'. Vermeld ook je naam, geboortedatum, e-mailadres en NAW-gegevens.

Informatie <https://vrienden-iswv.nl>

Wat als er geen thuis is?

Het conferentieoord van de ISVW biedt momenteel gastvrijheid aan zo'n 25 dak- en thuislozen. In deze tijd waarin het coronavirus bepalend is voor ons leven, is het voor deze mensen onmogelijk om 1,5 meter afstand te houden en thuis te blijven. Met hulp van Chantal Orth en Daan Schakelaar, projectleider bij de landelijke daklozenopvang Kwintes, mochten we Abdul, kamer 213, interviewen en vroegen hem naar zijn ervaringen.

Door: Rity van der Avoort

Abdellah (Abdul) el Kourchi (1961) is geboren in Marokko. Op 16-jarige leeftijd komt hij naar Nederland en heeft hier uiteenlopende banen. Zo werkt hij als heftruckchauffeur en in een ziekenhuis en heeft hij een eigen onderneming in restaurantbenodigdheden. Hij woonde een groot deel van zijn leven in Kenia en Tanzania. Sinds december is hij dakloos en maakt gebruik van de bed-bad-brood

voorziening en wordt door Kwintes begeleid op de locatie aan het Smallepad in Amersfoort.

"Ik vind het hier geweldig! Wat een rust om na te kunnen denken en plannen te maken over hoe ik het straks ga aanpakken. Fijn hoor. De dagen hier verlopen heerlijk. Ik sta op en ga ontbijten, daarna misschien even hardlopen of wandelen in

het bos hier. Soms wandel ik ook vanuit hier naar de stad of de Leusderweg. Wat een verschil met de locatie aan het Smallepad. Daar moest ik in het begin erg wennen. Ik kwam er in december en de mensen die er zijn verschillen natuurlijk erg van elkaar. Sommige hebben problemen of weten niet hoe ze rustig moeten blijven. Maar nu ken ik een clubje aardige mensen waar ik het goed mee kan vin-

"Wat een rust om na te kunnen denken"

den. En het rieten dak hier bij de ISVW doet me erg denken aan de huizen in Afrika. Daardoor voel ik me hier ook erg thuis."

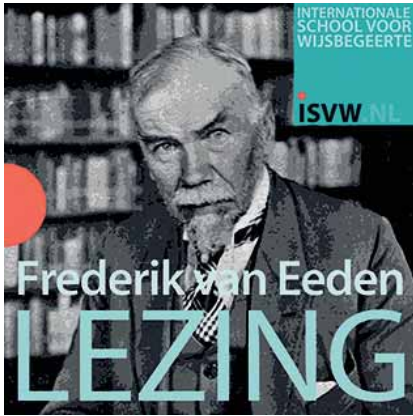
Afrika en vis

"Een groot deel van mijn leven was ik in Afrika, om precies te zijn in Kenia en Tanzania. Ik woonde in Dar es Salaam met mijn vrouw en vier kinderen. Uit een eerdere relatie heb ik nog een zoon in België. Die is van 1995 en is al getrouwd. Ik spreek Swahili, dat is de voertaal in veel Afrikaanse landen. Ik was daar vanuit Nederland importeur van vis en natuursteen. We verscheepten tilapia en garnalen naar Europa. Tanzania is een geweldig land, de mensen zijn lief, gastvrij en hebben een groot hart. Christenen en moslims wonen naast elkaar. Er is geen strijd onderling. Dat komt ook omdat ze regeringsverantwoordelijkheid afwisselen. Ik vind het erg dat ik er nu niet heen kan. Ik was toevallig hier begin maart en toen kwam de corona ertussen waardoor het voor mij onmogelijk werd om terug te vliegen. Ik heb een Nederlands paspoort. Inmiddels heb ik geen geld meer om het schoolgeld van mijn kinderen te betalen. In Tanzania gaat dat wat anders dan hier hè."

Arme vissers blijven arm

"De wereld zit wel gek in elkaar hoor. In Afrika verdienen de vissers zelf bijna niks. Alles gaat naar de Chinezen en Aziaten die op een slimme en goedkope manier dezelfde producten, zoals victoriabaars, kweken of met winst doorverkopen. Zelf ben ik in de problemen gekomen doordat de voedselveiligheid hier erg streng is. Ik importeerde garnalen die op Schiphol

Op de vooravond van een Republiek Europa?

Door: Zoë Spaaij

Op de vooravond van de Brexit en op de dag dat Europa de Green Deal presenteert, lijkt er van eendracht in Europa geen sprake te zijn. Europa heeft haar glans verloren; er lijkt nog maar weinig over van het project dat ooit met het verdrag van Maastricht als een utopie begon. In het debat over Europa voeren de populistische boventoon en klinkt steeds vaker de roep om uittreding. Op 11 december 2019 kwam een tegengeluid uit Amersfoort. Politicoloog, historica en filosoof Ulrike Guérot verzorgde de 8e Frederik van Eedenlezing van de ISVW en hield een vurig pleidooi voor de invoering van de Republiek Europa. Haar verhaal biedt een narratief voor alle voorstanders van een verenigd Europa en een mogelijke invalshoek voor iedereen die met het huidige Europa niet tevreden is.

In zijn introductie noemt Florian Jacobs haar verhaal een sprookje, maar Guérot wil meer dan een utopie. Waar haar boek 'Republiek Europa' vooral utopisch blijft, blijkt uit haar lezing dat ze voor haar utopie inmiddels realiteit ziet. Net als ooit de gemeenschappelijke munt de euro tot stand kwam, wil ze plannen maken voor een Europese identiteitskaart. Burgers moeten daardoor het gevoel krijgen dat ze deel uitmaken van de Republiek Europa. Met deze identiteitskaart kunnen de burgers van Europa overal in de Europese Unie hun stem uitbrengen.

Burgers die ertoe doen

Natiestaten zijn volgens Guérot een illusie: daar moeten we vanaf. Want deze natiestaten vervreemden hun burgers van Europa, ze voelen zich niet vertegenwoordigd. Als reactie is er ruimte ontstaan voor

Hoop heeft Europa in deze roerige tijd hard nodig

het populisme dat claimt de stem van het volk te representeren. Volgens Guérot wil de zwijgende meerderheid juist wel een vorm van Europa. Hier plaats ik wel een kanttekening bij, gezien haar cijfers die zich vooral op statistieken uit haar eigen bubbel baseren. Toch klopt het dat in het

debat over Europa vooral de populistische het debat bepalen.

Burgers met een stem

Guérot voert een vlammend betoog voor een meer politieke invulling van Europa. De Republiek Europa moet mensen weer het gevoel geven dat ze deel uitmaken van hun eigen continent. De Europese identiteitskaart zou volgens haar een be-

Met Metropa door Europa

gin zijn. "Laat burgers beslissen, ze moeten niet alleen geraadpleegd worden, maar moeten een politieke stem krijgen." Guérot benadrukt dat er met een Republiek Europa ook meer oog voor sociale kwesties zoals minimumloon komt. Hiermee wil ze de sociale vragen weer van de populistische terugwinnen. Guérot pleit voor een sociaal Europa. Daarmee geeft zij Europaverdedigers weer een doel, iets waarvoor we met z'n allen kunnen strijden.

Zeker, haar pleidooi blijft nog steeds een utopisch sprookje. Maar Guérot laat het daarbij niet. Ze sluit haar betoog af met haar voorstel de 'metropa' in te voeren, een metrokaart die alle Europese steden verbindt. Dat klinkt te mooi om waar te zijn. In tijden van klimaatverandering is

Ulrike Guérot

zo'n kaart zeker wenswaardig, maar het Europese politieke klimaat lijkt daarvoor vooralsnog niet rijp. Zeker na de Britse verkiezingen kun je je afvragen of burgers wel een Republiek Europa willen. Toch biedt Guérots droom hoop, en hoop heeft Europa in deze roerige tijd hard nodig.

De 9e Frederik van Eedenlezing 'How to be human in a digital age' op 1 november 2020 wordt verzorgd door Markus Gabriel

“Als je elkaar wat gunt, komt het altijd goed”

Door Josien Hof's

Ruim 10 jaar was ik enthousiast lid van een Haagse leesgroep, deels als coördinator. In die tijd is er heel wat voorbijgekomen, van Plato tot René ten Bos en wat je maar kunt bedenken daartussenin. Lezen in een groep is vooral zo leuk, omdat je eigen leeservaring verrijkt wordt met die van anderen.

In die 10 jaar hebben we allerlei manieren om het aan te pakken al eens uitgeprobeerd: voorbereider en gespreksleider gescheiden of in een persoon, voorbereiding met stellingen, met vragen, vaste gespreksleider, rouleren etc. Wat het beste werkt, hangt helemaal van de groep af en waarover je het eens kunt worden; er is niet een ideale methode. We hebben wel altijd gewerkt met een voorbereider, terwijl uiteraard iedereen de afgesproken tekst leest (ook al lukt dat een enkele keer niet of niet helemaal). We maakten altijd een jaarrooster, met een interval van 6 à 7 weken. Omdat in onze groep het lastig bleek het bij iemand thuis te doen hebben we de laatste jaren een zaaltje in een wijkcentrum gehuurd, inclusief koffie en thee. Voor de versnapering zorgen we dan om beurten zelf. Dat vraagt natuurlijk ook een financiële bijdrage van iedereen.

Op hoofdlijnen

Maar hoe kom je aan de goede inhoud! Dat is altijd weer een onderwerp van overleg. Meestal is er wel een wensenlijstje om af te werken, een enkele keer haakte iemand voor een boek of filosoof af, om bij de volgende tekst weer mee te doen. Als je elkaar wat gunt, komt het altijd goed. Soms lezen we een werk heel intensief, bijvoorbeeld steeds een hoofdstuk of aantal pagina's. Dat vind ik zelf het prettigste, omdat je je dan echt gedurende een periode kunt concentreren. Maar soms lezen we per keer een werk waardoor de bespreking beperkt blijft tot hoofdlijnen of enkele saillante punten. Maar, we zitten nooit om stof verlegen, er valt genoeg te kiezen.

Een enkele keer lukt het om een spreker uit te nodigen die iets met de tekst heeft, zo is Hans Achterhuis eens te gast geweest, en ook Tina Rahimy, politiek-filosoof, die met ons in gesprek ging over Hannah Arendt.

Afdwalen

De verscheidenheid aan mensen en meningen in zo'n groep is ontzettend leuk. Uiteraard wordt er met regelmaat afgedwaald. Ik vind het zelf altijd prettig om zo dicht mogelijk bij de tekst te blijven, maar

laat me ook altijd weer verleiden tot uitstapjes die er weinig mee te maken hebben. Daarom is het wel goed als er iemand op de discipline let, een beetje afdwalen mag, maar de tekst moet centraal blijven staan, anders kun je beter in het café gaan zitten - wat ook gezellig kan zijn trouwens.

Bescheiden rol

De rol van coördinator heb ik altijd bescheiden willen houden: je zorgt dat de voorzieningen geregeld zijn (en dat hoeft je niet altijd zelf te doen!) en dat er tijd is om over praktische zaken en de tekstkeuze besluiten te nemen. Tijdens de bespreking ben ik het liefst gewoon een van de groepsleden. Een week tevoren stuurde ik dan nog even een herinneringsmailtje

“We zitten nooit om stof verlegen”

en een week na de bespreking een paar alinea's terugblik, met onderaan nog even de afspraken voor de volgende keer. Een beetje attent zijn, veel werk is het eigenlijk niet.

Colofon

Bestuur Vrienden:

Peter Jurgens, voorzitter | peterjurgens@gmail.com
Fred Ahsmann, secretaris a.i. | Fred@framcon.nl
Gerard Geerlings, bestuurslid | gerard.geerlings@gmail.com
Rity van der Avoort, bestuurslid | vдавoort@dds.nl
Stefan Steenkamp, bestuurslid | steonsite@ziggo.nl

Redactie Vriendenmagazine: Paul Troost

Bijdragen: Rity van der Avoort, Sandra Aerts, Fred Ahsmann, Leo Bras, Gerard Geerlings, Chrisje van der Heyden - de Ronde, Josien Hof's, Peter Jurgens, Mark de Koning, Ine te Rietstap, Zoë Spaaij, Stefan Steenkamp

Foto's: Paul Scheulderman (Van Eeden Lezing) Erwin van Aalst (daklozen), redactie Vrienden

Vormgeving: Henk Droog | Platland

Website Vrienden

Informatie over de Vrienden en de leesgroepen vindt u op <http://vrienden-isvw.nl/>

Facebook

Vereniging Vrienden van de ISVW

iFilosofie

Abonneer u gratis <http://www.ifilosofie.nl/>

Filosofiecafés 2020

Zie <http://vrienden-isvw.nl/>

Deadline volgende Vriendenmagazine
15 oktober 2020

INTERNATIONALE
SCHOOL VOOR
WIJSBEGEERTE

PODCAST

ISVW.NL